

állításában. A csak számoknak hívókat számos statisztikai kimutatás világosítja fel a gazdasági- és nemzetélet fejlődéséről. Az aktualitást keresők a világháború és a legújabb idők történetéről, eseményeiről, szereplő alakjairól nyernek részletes tájékoztatást. A könyvbarátok gondos kis cikkekből értesülnek a könyv és könyvnyomtatás technikai kérdéseiről is. Közintézményeink, köztük a Nemzeti Múzeum és Könyvtárunk is, valamint az új alkotások (pl. Országos Magyar Gyűjteményegyetem) állapotukat és rendeltetésüket jól szemléltető cikkekből szerepelnek.

Az anyag bősége mellett természetesen elkerülhetetlenek az apróbb hibák és hiányok. Midőn néhányra rámutatunk, célunk nem az ilyenkor könnyen adódó, mindenáron kritizálás, hanem a jóakarató figyelmeztetés, az esetleges második kiadás megjavítását célzó törekvés. A magyar írók közt nélkülözzük FODOR József, GYERGYAI Albert (a mai kritikus, mert az Árgirus-néphistória szerzője benne van), SZÉKELY Nándor, TÓTH Aladár, VÁNDOR Kálmán, VÉRTESY Jenő neveit. A külföldi írók és tudósok között szívesen láttuk volna ROBERT CURTIUS, GUNDOLF, JASPERS, SPRANGER, BOSWELL, WILLIAM CONGREVE, JOSEPH CONRAD, JAMES JOYCE, BAINWILLE, GOYAU, PIERRE JANET, a psychologus, PIERRE LASSERRE, JACQUES MARITAIN, PAUL SOUDAY (a modern francia irodalom egyébként nagyon jól van ismertetve), HERMANN BANG, GENTILE, MARIO PUCCINI, LADISLAS REYMONT neveinek külön címszókba felvételét. Egy-két tollhibára kívánjuk még felhívni a figyelmet. ERICH WOLFGANG KORNGOLDRÓL, a zeneszerzőről szólván, utána a cikkecske JULIUS K.-t, a zenekritikust, mint az előbbinek fiát jelöli meg, holott, amint a közölt születési dátumokból is kiviláglik, az apja. A GONCOURT-testvérek munkái között a híres *La femme au dix-huitième siècle* tévesen *La femme au dix-septième siècle* címen van feltüntetve. Mindezek azonban csak szépséghibák, a lexikon adatai teljesen megbízhatóak, a két kötetet mindenki bizalommal és sok haszonnal forgathatja.

HALÁSZ GÁBOR.

Dr. Goll Aladár: *Az Apollo kargyűjtemény tizenöt részének tartalma*. Budapest 1927. Barcza J. ny., 8°, 22 l.

Szellemi termék, sőt nemzeti szellemet lehelő és írással megrögzített termék lévén a zene: nemzeti múzeumunknak könyvtára már régen természetesnek találta, hogy Musica- (theoretica és practica) osztályt állítson fel, jó példát adva más, kisebb-nagyobb könyvtáraknak — s csak az a sajnálatos, hogy ezek alig követik a szép példát, holott egy

kevésbé több kultúraéhséggel, okos körültekintéssel és nem is nagy áldozattal: igazi kincsekkel gyarapíthatnák készletüket.

Kétségtelenül a zene a legnépszerűbb művészet; ennek művelésével lehet a nép alsóbb rétegeit is tisztább légkörbe emelni; erre valók a dalegyesületek (régebbi nevükön «dalárdák»). Hálára méltó, aki ezeknek műsort nyújt. A hazai zeneműkiadók kissé szűkkeblűek voltak ezen a téren is; végre 1886-ban GOLL János jeles zenész, polgári iskolai tanár Budapesten, áldozatkész lelkesedéssel megindította a ma is élő *Apollo* zenemű folyóiratot, minden negyedévben néhány szép, «lege artis» írott férfikkal. Az áldatlan emlékü világháború ennek a fonalát is elmetsette, a sokoldalú áldásos működésében fáradhatatlan GOLLT pedig végzetes betegség elszólította közölünk; egyik fia tavaly újra megindította a becses folyóiratot — s most szép emléket állított nagyérdemű atyjának: azt a bibliografiát, amelyről szólni e sorok célja.

Háromféle tartalomjegyzék gondos összeállításával tette a fiatal GOLL Aladár dr. az *Apollo* harminc évfolyamát a legkönnyebben használhatóvá. Az óriási anyag: mintegy 600 férfikkal, először az évfolyamok időrendjében áll előttünk. Hogy erre is szükség van, az kérdésesen felül áll. De a tartalom átnézésekor itt csak véletlenül fedezzük fel pl. a magyar, a német, a francia, az angol nemzeti himnuszokat; csak az anyag gazdagságában és tarkaságában gyönyörködhetünk.

205 név alapján van szerkesztve a második tartalomjegyzék; e nevek viselői: vagy egészben szerzői a karénekeknek, vagy csak az eredeti dallamok szerzői, vagy pedig e dallamoknak férfikkal formájába öntői. Világraszóló nagyságok: BEETHOVEN, BRAHMS, CHOPIN, CHERUBINI, HEGAR, LISZT, MOZART stb. mellett, természetesen, másodrendű csillagok is ragyognak ránk, de átható, tiszta fénnel; és büszkék lehetünk rá, hogy e szép névsornak háromnegyedrésze magyar zeneköltőt jelent. Erre a névsorra, az *Apollo* tartalomjegyzékére elengedhetetlenül szüksége van annak is, aki a magyar zeneköltés s általában a magyarországi zene-művelés történetével foglalkozik.

E sorok olvasói («írodalmárok») most bizonyára a szövegköltők névjegyzékének felemlítését várják. Ne várjanak ilyen jegyzéket nemirodalmártól; hiszen a zeneköltő sokszor nem is tudja: honnan veszi szövegét, vagy az *Apollo*hoz küldéskor elmulasztja odajegyezni a poéta nevét, a szerkesztőnek pedig a többé-kevésbé jelentékeny verszőnben nincs iránytűje. Adjuk meg neki a feloldozást; — vagy pótoljuk ki magunk ama tartalomjegyzéket.

Harmadik fajta tartalommutató a közölt kar címét sorozza betűrendbe (rendesen a szöveg kezdőszavait); szintén pontosan idézve az *Apollo* illető évfolyamát s az ének számozását.

Ez az érdemes, mert hasznos, sőt szükséges összeállítás fáradságos volt és nagy gondot igényelt. Köszönet jár érte a buzgó szerkesztőnek, aki egyszersmind az *Apollo* kiadója is. KERESZTY ISTVÁN.

Baranyai Zoltán: *Francia eredetű széppróza-fordításaink a XVIII. században.* (Különlenyomat a Magyar Nyelv 1927. évi 3—6. füzetéből.) 8°. 426—437. l.

BARANYAI cikkében — amely egy hosszabb tanulmánynak részlete — lelkiismeretes és pontos bibliografiai összeállítását adja XVIII. századi francia eredetű széppróza-fordításainknak. Fordítóink nem csupán a nagy, vezető szellemek műveit ültették át nyelvünkbe, hanem gyakran fordultak anyagért olyan kisebb jelentőségű írókhoz, akiknek neve ma már teljesen feledésbe merült. Az eredeti kiválasztásánál fordítóink elsősorban azt nézték, hogy a lefordított író divatos legyen. Igen sok fordítás készült bécsi s más külföldi utánnymatok után, amelyek gyorsabban terjedtek el nálunk, mint az eredeti franciaországi kiadások. BARANYAI sorra veszi a fordítások egyes kiadásait s felhasználva a reájuk vonatkozó szakirodalmat, nagyrészt azonban saját kutatásai alapján megállapítja a fordítások keletkezési körülményeit és értékét. Philologiai és bibliografiai pontossága mellett elismerést érdemelnek a fordítások stílusbeli sajátosságaira vonatkozó finom megfigyelései is. Örülünk, hogy BARANYAI alapos tanulmánya rövidesen francia nyelven is megjelenik. P—Y.

Dr. Tóth, Ladislaus: *Zwei Berichte des Wiener Nuntius Garampi über die kirchlichen Verhältnisse um 1776.* (Veröffentlichungen des ungarischen historischen Institutes in Rom. — Sonder-Abdruck aus der Römischen Quartalschrift. 34. Jahrgang.) Budapest, 1926. 8°, 25 l.

Dr. TÓTH László, a vatikáni levéltár szorgos kutatója, eddig is több olyan adalékot bocsátott közre, amelyek részben vagy egészben magyar vonatkozásúak. Ezúttal GARAMPI bécsi nuncius két jelentését hozta nyilvánosságra, 1776-ból, az akkori egyházi viszonyokról.